N. 42.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 26. Maja V. S. ROKU 1806.

BRYTANNIA W.

LONDYN 17 Maia. Za d. kilka Ministrowie maią przynieść do izb Parlamentowych pismo Królewskie, w którém doniesie Monarcha narodowi, iakie warunki nam podawał nieprzyiaciel do ugody, iakie rząd Angielski dawał odpowiedzi, ażeby wiadomo było, z kogo iest przyczyna przedłużoney woyny. Nie wątpiemy, że po przeczytaniu tego pisma Ministrowie przełożą Parlamentowi potrzebę zasilenia skarbu na nieprzewidzianą potrzebę.

Z dworem Berlińskim rzecz nie ukończona; nie tylko handel wolnym ogłoszony nie iest, owszem bardziey ześciśniony być musi; ponieważ d. 14 na wielkiey radzie postanowili Ministrowie wydać korsarzom pozwolenie na chwytanie Pruskich okrętów, co im dotąd było zabroniono. Nie wątpiemy, że odtąd żaden nie pokaże się na morzu; podziśdzień te tylko zabierały flotty Królewskie, które od rządu swoiego nie były przestrzeżone o niebezpieczeństwie.

Rozumieliśmy, że Adm. Warren poymawszy pod Maderą sławnego Linois, ztamtąd udał się do Indyi wschodniey na ratunek osadom zagrożonym; lecz nadspodzianie wczora zawinoł do Portsmouth z całą eskadrą; wnosić trzeba, że idąc ścigać na blizkich morzach nieprzyiaciela, przygotowany nie był do żeglugi dalekiey, która 6 miesięcy trwać zwykła, i wielu szczególnych zapasów potrzebuie. Jnnych zdaniem przekonał się Warren z odebranych wiadomości, że niebezpieczeństwo Azyatyckim osadom grożące być nie musi wielkie i blizkie. Już nawet mówią niektórzy, że Hieronim Buonaparte powraca z eskadrą do Europy, którego spotkać i poymać kazano Admir. Strachan, oderwać się maiącemu od flotty Lorda S. Vincent, i krążyć blizko Portugalskich i Hiszpańskich brzegów.

Od Kapitana Popham rząd odebrał rapporta. Do d. 6 Marca żaden nieprzyiaciel w Przygórku dobrey nadziei nie był widziany. D. 4 zawineła do portu fregata Francuzka Volontaire, i przez Anglików zabraną została; rozumiał Kapitan, iż osady Batawowie Panami ieszcze byli. Baird i Popham nie słyszeli o zbliżeniu się Francuzkich eskadr, które iednak idą ku wschodnim Indyom. Okręt z Przygórka wysłany z ieńcami do Europy spotkał Adm. Willaumetz blizko S. Helene d. 20 Marca, płynącego ku południowi. Niewiadomo; na czém gruntuie się domysł powrotu do Francyi z eskadrą drugą H. Buonaparte. To pewna, że do 26 Marca na wyspie S. Helene nie lądował nieprzyiaciel. Czekamy niecierpliwie z Przygórka pierwszych wiadomości, które rzecz obiaśnią, i o Francuzkich obrótach sprawę dadzą pewnieyszą.

Linois na okręcie zwycięzcy Warrena przybył do Portsmouth; na zdrowiu lepiey mieć się zaczyna, Kapitan iego flagi rękę stracił w bitwie. Marengo nie iest naybardziey uszkodzony, i po krótkiey naprawie przyłączy się do flot Angielskich. Dawałby odpor dłuższy, gdyby go nie otoczyła eskadra. Wielu Officyerom Francuzkim Admiralicya do oyczyzny na słowo odiechać pozwoliła, iak rząd Francuzki dziś nie zabrania ieńcom naszym powracać do Anglii. Widziemy rozpoczętą ich zamianę; warunki zawartey umowy nie ogłoszone.

Zastępca Wielkorządcy osad Indyiskich Barlow pisze d. 25 grudnia z Illahabad, że d. 22 listopada Lord G. Lake pokóy podpisał z wodzem Marattów Scindia; warunki wkrótce ogłosi kompania. Woysko swoie wodz nasz do Bombay i Madras odesłał, i do stopnia zwyczaynego w czasie spokoynym zmnieyszyć kazał; zkąd łatwy wniosek, iż bynaymniey się nie spodziewa przyiścia Francuzów, a z drugiey strony pewien iest blizkiey ugody z Holcarem, o którą traktować na końcu r. prz. zaczęto.

Adm. Duckworth nie udał się do Cadix, iak zamyślał, lecz dla naprawy okrętów zawinoł do Plymouth. Warren powracaiąc z Madery srogą nawalność wytrzymał, w którey z innemi okrętami, zdobyty Marengo wiele szkodował. Złapawszy Adm. Francuzkiego, wodz nasz, był w S. Jago iedney z wysp Zielonego przygórka; lecz o nieprzyiacielu nie słysząc, do Indyiskiey żeglugi nie przygotowany powrócił do Europy.

Dziś Fox posłowi Amerykańskiemu Monroe oświadczył, że Król Brytannii W. rozkazuie odtąd zamknięte trzymać bez wyłączenia wszystkie porty i rzeki od Elby do Brestu; oboiętnych narodów okręta, które nic na sobie nie maią z nieprzyiacielskiey własności lub rzeczy prawem, zwyczaiem, i traktatami zakazanych, mogą do tych rzek i portów zawiiać bezpiecznie, i z nich wychodzić, byleby tylko nie przedsiębrały nowey żeglugi do portów nieprzyiacielskich; w tym przypadku będą zabierane: Lecz do portów od Ostendy do uścia Sequany leżących nie wolno zawiiać nikomu, aniteż z nich wychodzić pod żadnym pozorem, i karą konfiskaty. O dawnych sporach naszych z Amerykanami nic nowego; czekamy, co wyrzekł Senat RP. o gwałtowney uchwale izby Reprezentantów. Rozumiemy iednak, że skończy się wszystko na przyiacielskiey ugodzie; żeglarze nowego świata przestawać muszą na przywileiach i swobodach dozwolonych statkom innych Mocarstw oboiętnych.

Słychać, iż między innemi warunkami z Paryża podanemi do ugody, te zawierać się miały, ażeby W. Brytańnia traktowała z Francyą sama o własny interes, z wyłączeniem zprzymierzeńców swoich, i na zmnieyszenie, potęgi morskiey zezwoliła. Pierwszego warunku honor i słuszność przyimować nie kazały; drugiego narzucić nie może nieprzyiaciel, dopóki nie będzie na morzu zwycięzcą.

Sprawa Lorda Melville zkończyć się ma prędzy nad mniemanie; wyrok iaki będzie, niewiadomo; rozumiemy, że usprawiedliwiony odeydzie Podskarbi; pisma ściągaiące się do oskarżenia i obrony iego, drukiem ogłosić Parowie kazali.

D. wczorayszego Reprezentant Jeffery obwiniał w izbie niższey administracyą departamentu morskiego dawną pod Lordem S. Vincent, dowodząc że ten Admirał z innych miar zacny i zasłużony, winien iest oyczyźnie, i do surowey odpowiedzi może być pociągniony, że pierwszy nie wprowadził wprawdzie, lecz upowszechnił zwyczay budowania woiennych okrętów na werftach prywatnych; przez co się stało, iż Korona ma ich wiele, lecz słabych; a naydoskonalsi budowniczowie musieli szukać służby za granicą, częstokroć u nieprzyiacioł naszych: Od r. 1785 do 1793 zbudowaliśmy ogółem 42 okręta lin, 75 fregat, z których 30 okrętów, 40 fregat wyszło z werftów prywatnych. Od r. 1793 do 1801 zbudowano lub zabrano nieprzyiaciołom 66 okrętów lin. 121 fregat; 3 lata z tych ostatnie prezydował w Admiralicyi Lord S. Vincent, i ledwie 10 okrętów lin. zbudował; z tey liczby 7 potrącić trzeba, na które kontrakt uczynił poprzednik iego Lord Spencer.

Lecz gdy z iedney strony budowla tak iest opieszała, rozumieć nie trzeba, żeby narodowe i prywatne werfty próżnowały; pomnożyła się owszem robota. Dawniey ledwieśmy w całym r. naprawiali 10 okrętów lin. teraz ich częstokroć naprawuiemy 120. Dobrze zbudowany okręt wyiowszy nadzwyczayne przypadki, przy małey naprawie, lat 15 być może ciągiem na morzu. Wiele innym zarzutów czynił Jeffery. Powstał w obronie przyiaciela dzisieyszy Prezydent Admiralicyi Lord Ho-

wick, i dowiodł, iż oskarżenie iest próżne i niesłuszne. Bo kiedyż flotty Brytańskie okazały bardziey światu potęgę i przemoc naszą na morzu? kiedy więcey świetnieyszych zwycięztw odniosły, iak od r. 1793, w którym, według zdania oskarżyciela upadać zaczeły? Na usprawiedliwienie administracyi dość wspomnieć zwycięztwa, które odnieśli Howe, Cornwallis, S. Vincent, Duncan, Nelson, Calder, Strachan, Duckworth, pod Ouessant, Rochefort, Toulonem, Cap S. Vincent, Abukir, Coppenhagą, Trafalgar, Ferrolem, Finisterre, S. Domingo. Któraż epoka dzieiów Angielskich obfitszą była w tryumfy? Za rządów Elżbiety, Cromwella, Karola 2, Gwilhelma 3, Anny, Jerzego 2, pod dzisieyszym nawet Królem, czyliż Anglicy widzieli tyle razy pierzchaiących przed sobą nieprzyiacioł zprzysiężonych, iak od r. 1793? To samo twierdziła izba prawie cała; zatém oskarżenie Reprezentanta Jeffery upadło.

Do New Yorck d. 4 kwietnia zawinoł Amerykański okręt powracaiący z Indyi wschodniey, i doniosł, iż ieden z Admirałów Francuzkich spotkał i zabrał d. 22 Marca flottę kupiecką Angielską. Zdało się Kapitanowi, że ta do Chin przeznaczona była; lecz statki na handel Chiński przeznaczone, ledwie d. 24 Marca wyszły z portów naszych. Jnne więc być musiały, ieśli wiadomość prawdziwa. Podobnym sposobem myli się Kapitan w nazwisku Admirała nieprzyiacielskiego mieniąc, że nam klęskę zadał Gantheaume, który podziśdzień stoi w porcie Breteńskim; Willaumetz do Indyi wschodniey żegluie. Nakostatek Amerykanin nie rzekł nic o mieyscu, gdzie się potkano. Co być nie mogło, tylko na brzegu Afryki zachodniey, gdzie eskadry Francuzkie przy końcu Marca widzieć się dały niedaleko wyspy S. Helene. Obiaśnią rzecz raporta od wodzów naszych i nieprzyiacielskich wkrótce spodziewane z Przygórka dobrey nadziei.

Z rachunków od Ministra skarbowego ukazanych Amerykańskiemu Kongressowi rzecz iest pewna, że w r. 1805 z portów Stanów ziednoczonych wyszło za granicę rozmaitych produktów na 43 mill. dollarów; to iest do Anglii i osad naszych za 17 mill. do Francyi i iey dzierżaw zamorskich za 9 mill. do Batawów za 7 mill. do Hiszpanii za 6 mill. reszta do innych narodów Europeyskich. W tym rachunku zaięty nie iest handel Chiński dość znaczny; gdyż Amerykanie nie maiąc wiele rzeczy, których potrzebuie ten narod, za gotowe pieniądze wszystko kupować zwykli w Canton.

WŁOCHY.

MEDIOLAN 12 Maia. Eugeniusz Beauharnois ogłosił wyrok rządowy, stanowiący 35 Kommandorów, i 214 kawalerów orderu żelazney korony; w liczbie pierwszych iest 5 Biskupów, iakoteż Konsyliarze stanu Paradisi, Luosi, Contarini, Moscati.

Drugi wyrok dzieli kraie lądowe dawniey Weneckie od Austryaków ustąpione Włochom, na 7 departamentów; 1 będzie Adryatycki, stolica Wenecya; 2 Brenta stolica Padua; 3 Bachiglione, stolica Vicenza; 4 Tagliamento, stolica Treviso; 5 Piave, stolica Belluno; 6 Passeriano, stolica Udine; 7 Istryi, stolica Capo d' Istria. Verona na lewym brzegu rzeki Adige leżąca wciela się do depertamentu Włoskiego Adige. Dalmacya i inne dalsze kraie przedtym Weneckie, nad brzegiem Adryatyckiey odnogi położone, tymczasowie rząd udzielny mieć będą, zostaiąc pod administracyą G. Proweditora, którym wyznaczony iest Dandolo.

D. 1 Maia Eugeniusz ogłosił wyrok wcielaiący do Włoch prowincye Weneckie. Wiedzieli dawniey obywatele, iż Napoleon w kraiach nowo nabytych stanowił wielkie lenności; lecz przywileie i dochody lenników nieznaiome były. D. 26 kwietnia postanowiono w Paryżu, że od d. 1 lipca X. Dalmacyi mieć będzie dochodu rocznego 100 t. franków, tyleż X. Jstryi; XX. zaś Friulu, Cadore, Belluno, Conegliano, Treviso, Feltre, Bassano, Vicenza, Padua, Rovigo, każdy po 60 t. Zostawała ieszcze wątpliwość, iakim sposobem ten dochod wybierać będą, i czyli maią wpływać lub nie do rządu kraiowego. Obiaśnił rzecz Eugeniusz na radzie stanu.

Wiem, powiedział, iż nie ieden obywatel Włoski zganił wyrok Napoleona rozrządzaiący Wenecyą. Poważam opinią każdego; lecz urzędnicy wyżsi nie powinni być skoremi w sądzeniu postępków rządcy, ażeby przez to wrażeń prawdzie przeciwnych nie upoważnili. Tłumaczem iestem myśli prawodawcy. Przyłączył on do Włoch kray osiadły millionem dusz i 700 t. dał narodowi granicę od ściany Niemieckiey warowną, wiele miast znacznych, nad inne zaś Wenecyą handlem niegdy kwitnącą i potężną, która pod rządem opatrznym nadzieię mieć może odzyskania przeszłey świetności. Obywatele kraiu tego pomnożą państwa potęgę i siłę; mówią iednym z nami ięzykiem, clima iednakie maią, w prawach, obyczaiach, nałogach nam równi. Nabyliśmy wiele portów, zbroiownię dawniey naypięknieyszą w Europie, siłę morską, która iest dla narodow źródłem przemysłu, handlu, dostatków, i sławy. Kościoły wszystkie iednemu prawu i karności będą podległe; prawa cywilne i kryminalne, monetę w całém państwie iednaką mieć będziecie.

Postanowione są Xięstwa lenne w kraiach Weneckich zawisłe od Francyi. Nad tém doyrzale zastanowić się trzeba. Francya i Włochy wołaią o trwałą dla tych mężów nadgrodę, którzy do ich urządzenia i obrony przyłożyli się naywięcey. Dawne było przysłowie, iż niewdzięczność cnotą iest w RPtych potrzebną. Ateny długo wolne były, że obywatelom nayzacnieyszym zawsze płaciły niewdzięcznością. Lecz pamiętać trzeba, iż Milciades, Aristides, Themistocles, Cimon, Pericles, Alcibiades, Phocion zle zapłaceni, naśladowców nie mieli. Szkodliwa to iest narodom opinia; odrzuciły ią narody oświecone; wiek szczęśliwszy rozumie sprawiedliwie, iż niewdzięczność obmierzły występek w prywatnych towarzystwach, nie może być cnotą w rządzących i narodach. Ta Republikantów niewdzięczność przyłożyła się naywięcey do zburzenia RPtych.

Zeby więc narod kiedykolwiek spoczoł po zamieszaniach krwawych, żeby wiecznotrwałym został, sprawiedliwym być powinien i wdzięcznym dla tych obywatelów, którzy mu naylepiey służyli. Stanowiąc Francya lenności swoie we Włoszech, zmacnia wzaiemne dwóch narodów związki, zaręcza pomoc w przygodzie; to rzecz przez się iasna; lenników samych interessem będzie i potrzebą, utrzymać i zachować w całości terazniey szą ustawę. Lękacie się ich prerogatyw i władzy?, nad tém zastanowić się wypada.

XX. nowi mieć nie będą przywileiu żadnego, któryby ogólnemu dobru przeszkadzał. W administracyi, sądownictwie nie będą wyiętemi sami, iakoteż mieszkańce nadanych im prowincyi, od prawa powszechnego. Czynią ieszcze obywatele niektórzy zarzut przeciwko wnoszeniu co miesiąc pewney summy do skarbu Francuzkiego, na utrzymanie woysk zprzymierzonych. Wenecya nowo nabyta pomnożyła dochody Włoskiego narodu bardzo znacznie; płaciliśmy dotąd Francuzom million 600 t. franków co miesiąc; przydany million do tey summy, nie naybardziey nas obciąży; część większa nowego dochodu zostanie w zysku. W rozszerzoném państwie trzeba ieszcze przez lat kilka utrzymywać woysko liczne; summa którą daiemy Francuzom, doczesną będzie daniną, nie wynidzie za granicę, na potrzeby zprzymierzonego żołnierza dostateczną nie iest, który wiele grosza z oyczyzny zprowadzać ieszcze musi. Wypłacanie pensyi Xiążętom nie może być uciążliwe; mierne są; iuż zaś w kraiu Weneckim nabywamy więcey 30 mill. w dobrach skarbowych.

Zostaie mówić o funduszu wiecznym milliona 200 t. fr. dla rycerzów, którzy krwią i życiem Francyą i Włochy bronili. Ktożby się nie wstydził naganiać ten dar mierny, odpłatę zasługi bezcenney? Takiemu ze mną odpowiedźcie Włosi: Francya dla obrony narodu naszego wyniszczyła skarby, dała na przypadek woysko swoie. Włochy całą korzyść odniosły z tey woyny, w granicach rozszerzone tak bardzo. Gdyby upadli zprzymierzeńce nasi, upadłby bez powstania Włoski narod. Do tych uwag, rzekł nakoniec Eugeniusz, nie przydam słowa. Konsyliarze stanu o tey prawdzie przekonani, starać się będą, ażeby obywatele wszyscy o nowych ustawach lepiey rozumieć zaczeli.

Fava został Arcy B. Ferrary, Kardynał Dugnani Biskupem Jmola. Rząd nasz ogłaszaiąc niedawno wszyst-

kie dobra Opactw, klasztorów, szkół, bractw, Kościołów, skarbowemi, rozkazał obiąć onych administracyą na rzecz skarbową; szpitalne w dawnym stanie zachowano.

GENUA 8. Maia. Arcy Podskarbi Lebrun powołany od rządu, wkrótce ma podróż przedsięwziąć do Paryża. D. 3 pozwolił Genueńczykom obchodzić uroczystość pod imieniem braterskiey znaiomą, która od lat 11 zapomnianą była. 2 kompanie każda z 3 t. mężów złożona, przeszedłszy osobno wszystkie ulice miasta, złączyły się w Kościele S. Wawrzyńca. Z portu naszego przed kilkunasto d. wyszła pod żagle flottylla z fregat, korwet, i szalup złożona, zmierzaiąc do Neapolu, gdzie ma być użytą naprzód do szturmowania morzem Gaety, poźniey do wyprawy Sycyliiskiey; słychać, że wszystkie statki nie widząc w drodze Anglików, na mieyscu stanęły. W Mediolanie ogłosił Eugeniusz, że Wenecya odtąd będzie portem wolnym, do którego zawiiać mogą wszystkich narodów okręta, z towarem zakazanym i dozwolonym, Angielskie wyiowszy, które maią być, iak dotąd, konfiskowane.

LIVORNA 5 Maia. Królowa Regentka Etruryi z synem małoletnim Królem, od kilku d. znayduie się w murach naszych. Opisywać nie będziemy, co gorliwi i bogaci obywatele czynili w przyięciu panuiących; iak bogate dary i iałmużny ubogim rozdać kazała Monarchini. Miasto nasze w handlu wolnym znaydowało pociechę i nadgrodę klęsk pzzeszłych. Odmieniły się czasy. Królowa ogłosiła, iż odtąd Livorna statkom Angielskim zamknięta będzie; żadnych towarów togo narodu i produktów przyimować nie wolno, które dawniey zprowadzone, z zyskiem wielkim rozsyłaliśmy do Włoskich kraiów. Lękać się trzeba, żeby Anglicy wzaiemnie Livornę nie ogłosili portem zamkniętym, i nie zabronili zawiiać do nas oboiętnym statkom.

RZYM 3 Maia. Przez państwo Kościelne ciągną ieszcze Francuzkie woyska małemi dywizyami na południe do Neapolitańskiego kraiu, między innemi batalion Murzynów, który dotąd stał załogą w Mantui. Do portu Civitavecchia niedawno zawineła eskadra Francuzka w Portoferraio uzbroiona; zkładała się z 11 żaglów, z których iedne 20, inne 16, 12 lub mniey armat nosiły. Przysłany goniec z Neapolu rozkazał kommendantowi do Gaety pośpieszać. W 8 godzinach ruszyły na morze statki; lecz zbliżaiąc się do mieysca przeznaczonego, spotykaią 2 fregaty Angielskie. Trwało strzelanie od południa do nocy. Skutek bitwy nie dobrze wiadomy. Jedni mówią, że cała flottylla zgineła, statki wzięte, lub w morzu pogrążone z wielką w ludziach klęską; niewielu poszło w niewolę; twierdzą drudzy, że 5 okrętów Franzkich powróciło do Civitavecchia; innych los niewiadomy.

We wszystkich dywizyach armii swoiey, które znayduią się we Włoszech, ogłosić kazał Napoleon, iż Podskarbi Mesny zapłacić powinien 300 t. fr. które w prowincyach Weneckich nieprawnie wydarł obywatelom, i mieysce traci na zawsze; podobnym sposobem G. Solignac wróci 100 t. G. Franceschi 30 t. G. Adiutant Chavardes 48 t. Delors 20 t. inni Officyerowie w liczbie 3 mnieysze summy.

NEAPOL 1 Maia. Józef Buonaparte zwiedziwszy prowincye całego kraiu, d. 10 ma powrócić do naszey stolicy. Zalecił trybunałom kryminalnym, ażeby processa przed wtargnieniem woysk Francuzkich zaczęte, kończyły naydaley w 3 miesiącach; osadzeni na karę zbrodnie maią być odesłani na ciężką robotę do Piemontu w cytadelli Turińskiey i twierdzach Alexandryi. Dziś Massena 2 t. żołnierza wysłał do Gaety. G. Gardanne zatrudnia się ieszcze sypaniem szańców i zakładaniem batteryi. Oblężeni strzelaią nieustańnie do podchodzących nie przyiacioł, i wielką w nich klęskę sprawuią; przeto w nocy tylko robotę pośpieszać kazano. Flotty i flottylle Hiszpańskie i Francuzkie, z Carthageny, Toulonu, Genui, Civitavecchia, Portoferraio spodziewane, dotąd nie przybyły. Bez nich niepodobno prawie dobyć Gaetę, chociaż Gardanne czyni wielkie przygotowania do szturmu lądowego.

O Sycyliiskiey wyprawie to tylko donieść możemy, że liczba żołnierzy Francuzkich pomnaża się w Reggio, gdzie Józef Buonaparte rewią odprawił; nowe coraz posiłki przychodzą z Włoch północnych; lecz zgromadzenie i uzbroienie statków potrzebnych do przeprawy opieszale idzie. Ferdynand 4 zabawiwszy długo w Messinie, wyiechał do Catanii i Siracusy, chcąc wszystkie brzegi wschodnie Sycylii opatrzyć kuobronie, iak są opatrzone mieysca nad ciaśniną Messińską położone, gdzie wiele batteryi założono. Obywatele całey wyspy okazuią gorliwość i ochotę do potkania się z nieprzyiacielem, gdy lądować będzie. Angielski żołnierz osadził twierdze i batterye w znaczney liczbie, spodziewaiąc się wkrótce przybycia woysk i flott większych z oyczyzny.

FLORENCYA 2 Maia. Lucian Buonaparte z Pesaro przeniosł się na mieszkanie do Frascati. Wezwany od Napoleona, żeby córkę swoią z pierwszego małżeństwa odesłał do Paryża, propozycyi nie przyioł. Kardynałowie Fesch i Maury w tych d. z Rzymu przeieżdżać maią do stolicy Francuzkiey.

FRANCYA.

PARYŻ 14 Maia. Po wielu klęskach i stratach poniesionych na morzu, naymnieysza korzyść miła iest zwycięzonym. Ogłosił Minister morski Decrés, że fregata Topaze długo zamknięta w Lisbonie ztamtąd wyszedłszy, spotkała 3 Angielskie statki, zabrała, i zpaliła; 113 ieńców do Brestu przyniosła.

Z Neapolu nie mamy dawno nic nowego. Józef Buonaparte zwiedziwszy Calabryą, przeieżdża inne prowincye. G. Regnier stoi spokoynie w Reggio, czekaiąc przybycia statków potrzebnych na wyprawę Sycyliiską, która podobno nie będzie przedsięwzięta, dopóki eskadry Carthageńska i Toulońska nie oddalą Anglików dziś krążących pod Messiną w przewyższaiącey sile. G. Gardanne sypie okopy, zakłada batterye pod Gaetą, którey gurnizon we wszystko morzem opatrywany codzieńnie, mężny odpor czyni. Słyszeliśmy, że Francuzi zprowadzić mieli dość wiele małych statków zbroynych dla zamknięcia portu; to iednak na nic się nie zdało, gdyż nieprzyiacielskie fregaty 2 z nich poymały; wszystkie inne uciekać musiały do Civitavecchia i Portoferrajo. Dywizye kray przebiegaiące, coraz bardziey zmnieyszaią liczbę rozboyników i łotrów ukrytych w górach Appeninu.

D. 20 Maia. Minister morski Decrés wczora prezentował Napoleonowi Officyerów morskich, Magendie i Villemandrin: pierwszy był Kapitanem flagi Adm. Villeneuve na okręcie Bucentaure, drugi kommendantem okrętu Swiftsure, obydwa, iak wiadomo stracili swoie statki, i niedawno z niewoli Angielskiey na słowo powrócili. Oświadczył Napoleon, że ich kładnie w liczbie Officyerów, którzy zadość uczynili powołaniu swoiemu, i starać się będzie, ażeby wkrótce mieli sposobność odniesienia zemsty nad zwycięzcą.

Wiadomość o poymaniu Adm. Linois z Indyi powracaiącego, zasmuciła tuteyszą powszechność. Rozumiano z początku, iż walcząc z 1 tylko Angielskim okrętem, swóy poddał, co się ieszcze nie zdarzyło na woynie terazn. wyiowszy bitwę Trafalgar, którą słabszy w siłach Nelson wygrał przez manewry szczęśliwe. Pokazało się z Angielskich rapportów, że gdy Marengo od 80 armat okręt, walczył z Londynem od 98. temu na pomoc przybyły Achilles i Ramillies od 74; innych kilka prowadził Warren z daleka. Raniony Linois poddać się musiał. Marengo i fregata Bellepoule 4 letnią żeglugą tak osłabione były, że po skończoney bitwie w obu tych statkach 6 stop wody się znalazło. Linois przez lat 3 krążąc na morzu Indyiskiém, przyniosł szkody Anglikom na 40 mill. fr. assekuracyę kompanii wschodniey podniosł wielo procentami.

Dziś powszechna ciekawość zwrócona iest na Adm. Willaumetz, Hieronima Buonaparte, inne eskadry, które w liczbie 6 z różnych portów, w różnym czasie wyszły. O czynnościach i obrótach wodzów nicbyśmy podziśdzień nie wiedzieli, gdyby nas nieprzyiaciel sam nie ostrzegał, że wszyscy prawie podobno zmierzaią do Indyi wschodniey. Nie mniey troskliwie czekamy, co przed-

się wezmie eskadra Toulońska. Wkrótce ma pokazać się na morzu środziemném w liczbie większey nad mniemanie; uzbraiać okręta nayśpieszniey kazano; wynidą zaś z portu obciążone lądowym żołnierzem; iuż na ten koniec zprowadzono wiele regimentów pieszych do Toulonu z wnętrznych departamentów. Lecz gdyby nawet ta eskadra nayliczniejsza była, liczbą nawet Anglikom wyrównać nie może, ieśli się nie połączy z eskadrami stoiącemi w Carthagenie i Cadix. Celem wyprawy naypodobniey będzie Neapol i Sycylia.

Do Turinu Gensdarmy Francuzkie przyprowadziły batalion kanonierów Batawskich, który kampanią w Niemczech odprawił pod GG. Marmont i Dumonceau. Oglądał go G. Menou, i cały rozbroić kazał; Officyerom szpadę zostawiono; kilku ludzi do więzienia wzięto, innych po domach mieyskich rozłożono. Przestępstwo batalionu tego niewiadome.

Poeta nasz Lebrun przy znacznym podarunku od Napoleona otrzymał pensyi roczney 6 t. fr. Dyrektor Cretet zagaił dziś posiedzenie pierwsze banku Francuzkiego; pokazał naprzód, że dawnieysi dozorcy nie zachowuiąc ściśle przepisów, puszczaiąc w cyrkulacyą więcey niż przystało biletów swoich, w czasie nagłey potrzeby nie mogli wszystkich opłacić, przez co kredyt publiczny cierpiał. Dziś maiąc kapitał podwoiony w summie 90 mill. fr. nie używaiąc na złe dobrey wiary narodu, nie szukaiąc zysków niebezpiecznych i nie pewnych, pamiętaiąc że nie dla zysku osob prywatnych, lecz dla dobra i wygody powszechney iest postanowiony; zachowuiąc nakoniec pilniey nowe przepisy, których ostrości potrzebę wskazało smutne doświadczenie r. prz. bank stanie się narodowym prawdziwie.

Posłowie Batawscy audyencyą mieli u Napoleona. Słychać, iż rzeczy zbliżaią się do końca; porozumiały się obie strony; wkrótce ogłoszone być maią odmiany w rządzie i konstytucyi RP. uczynione. Według iednych, Ludwik Buonaparte rządzić nie chce narodem zprzymierzonym, wymawiaiąc się słabością zdrowia; przeto Murat wyiedzie do Hagi, i następcą Pensyonarza Schimmelpenninck zostanie. Drugich zdaniem Napoleon i Ludwik maią wyiechać do Bruxelles, dokąd przybędzie nowa deputacya od Batawów dla zrobienia ostateczney umowy.

Odnawia się pogłoska o podróży Włoskiey Napoleona. Uroczystość na May ter. zapowiedziana, odprawić się ma na końcu Czerwca nast. po którey panuiący uda się do gór Alpeyskich. Już część gwardyi i kilka innych regimentów odebrały rozkaz pośpieszać rozmaitemi drogami ku Włoskim granicom. Rozumiemy, że przy końcu tegoż Czerwca ieśli nie wszystkie dywizye, część większą przynaymniey Berthier z Niemiec odprowadzi na brzeg lewy Renu; iuż półki niektóre, naybardziey lekko konne zbliżaią się do granic oyczystych; niema żadney wątpliwości o dochowaniu Presburgskiego przymierza.

W Madricie r. 1805 narodziło się dzieci 4838, umarło osob 5974, zaślubionych par było 1583. Spodziewamy się z tamtąd przybycia Margrabiego Almenara, który do Constantinopola na poselski urząd pośpiesza. X. Pokoiu w portach uzbraiać kazał wiele okrętów; naywyższy Admirał będzie wyznaczony, gdy wszystkie eskadry w iedno się złączą. Od brzegów Oceanu Minister morski wiadomość odbiera, iż Angielskie eskadry z mnieyszych statków złożone w kilku mieyscach razem lądowanie przedsięwzieły. Powiodło się nieprzyiacielowi korzystać z niedbałey lub małey u nas straży; opanował i zburzył kilka batteryi. Ze Włoch niepomyślny raport przyszedł, iż Anglicy flottyllę z Civitavecchia wysłaną do Gaety spotkawszy, całą zabrali, utopili lub rozgromili; niewiadomo, ieśli ratował się ucieczką iaki statek, i do którego wszedł portu.

Telegraf z pałacu Thuileries iest zdięty. Przed kilko d. pod murami stolicy odprawił się poiedynek między Officyerami Levaux i Leroy; oczy zawiązane mieli, trzymaiąc w ręku obydwa końce iedney chustki. Levaux postrzelony został, Leroy chciał uciekać; lecz w krótce poymany, do sądu woyskowego iest odesłany. Pisma tuteysze głosno narzekaią na rozmnożone zagranicą i w kraiu powieści o zdarzeniach, przypadkach, proiektach, politycznych i szczególnych; dowodząc, że z 10 takich pewnie 7 iest fałszywych.

Król Hiszpański Admirała Don Gil wyniosł na dostoyność morskiego Ministra. W porcie naszym Orient zaioł się ogień; prędki ratunek wstrzymał szerzenie się pożaru; szkoda iest miérna. Korsarze Francuzcy nie są dziś szczęśliwi, iak dotąd byli od początku woyny. Admiralicya Angielska zkłaniaiąc się do proźby kupców swoich, wielu fregatom i korwetom krążyć kazała blizko brzegów 3 Królestw, gdzie korsarze naybardziey upatrywać zwykli statków powracaiących z odległych części świata, lub wychodzących z portu. Tym sposobem zmnieyszyła się znacznie zdobycz, kupcy narzekać przestaią, wielu korsarzów poymano. Minister Decrés przesłał do portów rozkaz podpisany d. 27 kwietnia, ażeby okręta RP. 7 wysp ziednoczonych zabierano.

Zgromadzenie prawodawcze znaczną głosów większością pochwaliło proiekt Ministra edukacyi Fourcroy, przepisuiący założenie Uniwersytetu. Powiadano, że w tych d. prawodawcy zamknąć mieli swoie obrady, nic doczynienia nie maiąc; księga praw kryminalnych w radzie stanu nie iest wygotowana. Lecz podobno zgromadzenie trwać będzie do wyiazdu Napoleona, roztrząsaiąc wielorakie proiekta sobie podane, które ściągaią się do polepszenia ekonomiki kraiowey, iakie są porty, kanały, drogi publiczne.

Gdy iednych Anglików na początku woyny terazn. zatrzymanych uwalniamy do oyczyzny, drudzy ze Włoch zprowadzeni mieysce ich zastępuią; między innemi Półkownicy Roche i Graham poymani w Vicenza; małżonka Spencera Smith w Wenecyi z 14 osobami, Scott Konsul Brytańnii W. w Neapolu; wszystkich do Valenciennes zaprowadzono.

Zkonfiskowanie towarów Angielskich w Neufchatel, zabroniony handel onemi Cantonom Szwaycarskim, zakazane wprowadzenie do kraiu na żądanie rządu naszego, zrodziły w obywatelach RP. domową niezgodę. Podzielili się, iak słychać na 2 strony, z których iedna zważaiąc dzisieyszy ucisk, ztąd nieuchronny upadek i ubóstwo, gotowa iest szukać ratunku w odmianie konstytucyi i rządu, daiąc na ofiarę udzielność narodową; druga zaś w stanie terazn. chce czekać chwili pomyślnieyszey; obie deputatów posyłaią do Paryża.

Kommunikacye z Anglią nie przerwane podziśdzień. Zamiana ieńców rozpoczęta między Morlaix i Plymouth. Rząd nasz nic nie rzekł o podanych nieprzyiacielowi, od niego nawzaiem przysłanych warunkach do przyszłey ugody. Londyńskie pisma zwiastuią, że Ministrowie przyrzekli Parlamentowi taiemnicę obiawić. Czekamy niecierpliwie tey kommunikacyi. Rzecz iest pewna, iż ieżeli pokoy nie będzie podpisany, Francya zwalczyć na morzu nieprzyiaciela nie mogąc, poruszy wszelkie sprężyny, ażeby nieprzyiacielski handel zyskiwał iak nayminiey. Dał to iaśnie zrozumieć Prezydent zgromadzenia prawodawczego Fontanes na ostatniém posiedzeniu, gdy mówiąc o przewadze nieprzyiacielskiey; cóż są, rzekł, morza bez portów i brzegów? Politycy Angielscy wyrachowali, że handel północny iest częścią tylko 20 ogólnego handlu narodu.

Z Neapolu nic nowego; woyska nasze w tym kraiu będące pomnożyć kazano; siły swoie Józef Buonaparte na 3 części podzielić musiał; pierwsza Gaetę opasuie; druga stoi w Reggio na Sycylią poglądaiąc; trzecia w prowincyach rozłożona spokoyność utrzymywać musi. Jak wiele ludu pod Gaetą Gardanne stracił, utaiono; klęska być ma niemała, ponieważ znaczne posiłki wysłano do obozu; oblężenie iednak porządne dotąd nie rozpoczęte. Wyprawa Sycyliiska zależy od przybycia woiennych eskadr, i oddalenia się Anglików opasuiących wyspę okrętami. W całym kraiu pełno malkontentów, z których wielu za granicę odesłano. Morderstwa dość częste; niedawno 20 Officyerów Francuzkich razem zabito. Liczba zbóyców ukrytych w górach Appeninu zmnieyszać się zaczeła. Kommendant woysk Angielskich w Sycylii ofiarował posiłek obleżoney Gaece. Odpowiedział waleczny X. Hesse Philipsthal, że Neapolitańska załoga dostateczną będzie do bronienia twierdzy.

Z WILNA 27 Maia VS. J. J. Mość przyiowszy z ukontentowaniem przedstawiony sobie traktat Muzyki JP. Hollanda, Professora w Uniwersytecie Wileńskim, zlecił Taynemu Konsyliarzowi Senatorowi Murawiew, ażeby onemu przesłał w nadgrodę pracy złotą tabakierę.

W WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 27 MAIA SOBOTA.